

Зато је ваљало захтев тужиоца усвојити као основан, преиначити побијану пресуду тако да се тужба уважава а другостепено решење СДК поништава.”

Према томе, само се техничка премија разграничава на обрачунске периоде ради утврђивања укупног прихода а не и остале три категорије средстава — фонд превентиве, средства за рад радне заједнице и средства за набавку опреме за рад.

(Пресуда Вишег привредног суда УРС.17/87 од 11. V 1987. и Пресуда Савезног суда, Гзс. 169/87 од 24. IX 1987:)

Припремио мр Јездимир Митровић

ОДЛУКЕ СУДА УДРУЖЕНОГ РАДА СР СРБИЈЕ

РАДНО ИСКУСТВО КАО УСЛОВ ЗА ЗАСНИВАЊЕ РАДНОГ ОДНОСА

Предлагач је у предлогу за покретање поступка навео да је основна организација расписала оглас којим је тражила два извршиоца на пословима, односно радним задацима механичара за израду делова. Сматра да је условима огласа незаконито тражено радно искуство од једне године. Како су због тога поједини учесници огласа онемогућени да слободно, равноправно и под једнаким условима учествују у поступку заснивања радног односа, предложио је да суд удруженог рада закаже праву, изведе потребне доказе и донесе одлуку којом ће поништити акт о избору кандидата.

Основни суд удруженог рада у Нишу је одлуком РО 473/87. од 29. јуна 1987. године усвојио стављени захтев. Утврдио је да је основна организација расписала јавни оглас ради заснивања радног односа са два извршиоца на пословима, односно радним задацима механичара за израду делова. Условима огласа је тражено да кандидати имају и радно искуство од једне године. Према члану 13, став 1. Закона о радним односима радно искуство, као посебан услов за заснивање радног односа, може да се утврди само за послове, односно радне задатке при чијем вршењу радник има посебна овлашћења и одговорности и за изузетно сложене послове и радне задатке, који су као такви утврђени самоуправним општим актом, али не дуже од три године. Како послови, односно радни задаци механичара за израду делова нису послови са посебним овлашћењима и одговорностима, првостепени суд налази да се огласом није могло тражити радно искуство од једне године. Зато је усвојио захтев предлагача и поништио одлуку о избору кандидата.

Суд удруженог рада Србије је одлуком број II РО 4934/87. од 4. фебруара 1988. године уважаио жалбу основне организације, преиначио првостепену одлуку и одбио стављени захтев. Нашао је да је првостепени суд правилно утврдио чињенично стање, а погрешно применио материјално право. Наиме, према члану 13, став 1. Закона о радним односима радно искуство, као посебан услов за заснивање радног односа, може да се утврди не само за послове, односно радне задатке при чијем вршењу радник има посебна овлашћења и одговорности већ и за изузетно сложене послове и радне задатке, који су као такви утврђени самоуправним општим актом, али не дуже од три године. У конкретном случају, радници основне организације су приликом усвајања самоуправног општег акта о систематизацији послова и радних задатака за послове механичара за израду делова предвидели као услов и радно искуство. То, пак, значи да су радници оценили да су наведени послови и радни задаци сложени и да је за њихово успешно обављање потребно радно искуство од једне године. Ово тим пре што се ради о новоотвореном погону где су за почетак рада неопходни обучени кадрови, дакле они са радним искуством.

Ствар је оцене и опредељења радника у основној организацији за које послове и радне задатке ће утврдити да су изузетно сложени и предвидети услов у погледу радног искуства. То се утврђује самоуправним општим актом којим се уз сваки од тих послова и радних задатака одређује и дужина трајања времена проведеног на раду.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Нишу РО 473/87. од 29. јуна 1987. године и одлука Суда удруженог рада Србије број II РО 4934/87. од 4. фебруара 1988. године.)

ЗЛОУПОТРЕБА БОЛОВАЊА И ДИСЦИПЛИНСКА МЕРА ПРЕСТАНКА РАДНОГ ОДНОСА

Радник је у предлогу за покретање поступка навео да је оглашен одговорним што је својим радом и понашањем злоупотребио право одсуствовања са рада због болести и лечења. Због тога му је коначном одлуком дисциплинске комисије изречена мера престанка радног односа. Како сматра да наведену тежу повреду радне обавезе није учинио, предложио је да суд удруженог рада закаже расправу, изведе предложене доказе и донесе одлуку којом ће поништити изречену дисциплинску меру и обавезати основну организацију да га врати у радни однос и распреди на послове које је обављао.

Основни суд удруженог рада у Врању је одлуком РО 2754/87. од 15. децембра 1987. године усвојио стављени захтев. Утврдио је да се радник у периоду од 1—6. јула 1987. године налазио на болничком, а након тога до 15. августа 1987. године на ванболничком лечењу због изненадног лу пања срца са неправилним ритмом. Према мишљењу лекара интернисте, код подносиоца предлога није постојала потреба за ограничењем у кретању и раду. Дана 11. августа 1987. године комисија основне организације за лаичку контролу боловања затекла га је на пијаци пољопривредних производа и поднела дисциплинску пријаву због основане сумње да је учинио тежу повреду радне обавезе која се састоји у злоупотреби права одсуствовања са рада због болести и лечења. По спроведеном дисциплинском поступку, раднику је изречена мера престанка радног односа. С обзиром на овако утврђено чињенично стање, првостепени суд је нашао да подносилац предлога није учинио тежу повреду радне обавезе за коју је оглашен одговорним. Наиме, само присуство радника на пијаци не значи а priori да се он тога дана бавио продајом пољопривредних производа, нити се на основу његове евентуалне раније делатности на продаји пољопривредних производа може извући закључак да се тиме бавио у време када се налазио на боловању. Осим тога из исказа саслушаних сведока, несумњиво произлази да је продају пољопривредних производа критичног дана вршио човек који је био за тезгом поред предлагача, а не он сам. Како је, дакле, одлука дисциплинске комисије заснована на претпоставкама, првостепени суд је поништио акт о изреченој мери и обавезао основну организацију да радника врати у радни однос и распреди на послове које је раније обављао.

Суд удруженог рада Србије је одлуком II РО 682/88. од 17. марта 1988. године одбио жалбу основне организације и потврдио првостепену одлуку као правилну и закониту. У образложењу је навео да само присуство радника на пијаци и његова евентуална збуњеност не значе да је злоупотребио боловање или поступао супротно налазима лекара. Ово тим пре што за време привремене спречености за рад није постојала потреба да се предлагач ограничи у кретању или раду. У сваком случају, он се за време одобреног боловања није бавио привредном или каквом другом активношћу у циљу стицања прихода. Зато је правилан закључак првостепеног суда да се у његовим радњама нису стекла битна обележја теже повреде радне обавезе из члана 112, став 1, тачка 11. Закона о радним односима.

Одлука Основног суда удруженог рада у Врању РО 2754/87. од 15. децембра 1987. године и одлука Суда удруженог рада Србије II РО 682/88. од 17. марта 1988. године.)

НАКНАДА ШТЕТЕ ЗБОГ ПОВРЕДЕ НА РАДУ

Радник је у предлогу за покретање поступка навео да је приликом управљања моторним возилом основне организације доживео несрећу на послу. Она му у прописаном року није накнадила штету због повреде на раду. Зато је предложио да суд удруженог рада закаже расправу, изведе потребне доказе и донесе одлуку којом ће обавезати основну организацију да му накнади претрпљену материјалну и нематеријалну штету.

Основни суд удруженог рада у Београду је одлуком НШ 1296/86. од 10. септембра 1987. одбио стављени захтев. Утврдио је да је радник критичног дана у раним јутарњим часовима управљао моторним возилом основне организације на путу Кладово — Текија — Доњи Милановац. Тада је дошло до тежег инцидента. Наиме, румунски војник који је прешао границу преко Дунава и ушао у Југославију, у жељи да дође до неког превозног средства, зауставио је неколико возила, међу њима и оно којим је управљао предлагач. Том приликом је подносиоца предлога ранио из ватреног оружја и нанео му лаку телесну повреду. С обзиром на овако утврбено чињенично стање, првостепени суд је нашао да се не може говорити о одговорности основне организације за штету коју је радник претрпео на раду. Истина, до повређивања радника је дошло у радном времену, при обављању редовних послова и радних задатака и управљању моторним возилом које је власништво основне организације. Међутим, на страни основне организације не постоји ниједан од основа одговорности за штету услед повреде на раду, предвиђених важећим законским прописима који регулишу материју облигационих односа. Повреда, наиме, није проузрокована опасном ствари чији је ималац основна организација, а ни опасном делатношћу да би се конституисала одговорност по принципу објективне одговорности. Такође, до несреће на послу није дошло радњом радника основне организације за кога би она одговарала, нити на ма који други начин који би се могао приписати у искључиву кривицу организације. Зато радник накнаду штете може тражити само од СФРЈ у поступку пред редовним судом.

Суд удруженог рада Србије је одлуком број II РО 5331/87. од 26. фебруара 1988. године одбио жалбу радника као неосновану и потврдио првостепену одлуку као правилну и закониту. У образложењу је навео да је до повређивања радника дошло искључивом кривицом одбеглог румунског војника, односно трећег лица, а не опасном ствари или делатношћу основне организације или њеном кривицом, што представља околност која искључује њену материјалну одговорност. Према томе, правилан је закључак првостепеног суда да основна организација у смислу члана 123. Закона о радним односима није у конкретном случају одговорна за штету причињену раднику.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Београду НШ 1296/86. од 10. септембра 1987. године и одлука Суда удруженог рада Србије II РО 5331/86. од 26. фебруара 1988. године.)

ПРЕОБРАЖАЈ РАДНОГ ОДНОСА НА ОДРЕБЕНО ВРЕМЕ У РАДНИ ОДНОС НА НЕОДРЕБЕНО ВРЕМЕ

Предлагач је у предлогу за покретање поступка навео да у основној организацији од 1985. године ради на одребено време. С обзиром на дужину трајања радног односа сматра да је у међувремену засновао радни однос на неодребено време. Предложио је да суд удруженог рада закаже расправу, изведе предложене доказе и поништи коначну одлуку надлежног самоуправног органа о престанку радног односа, а утврди да је засновао радни однос на неодребено време почев од 18. фебруара 1985. године.

Основни суд удруженог рада у Шапцу је одлуком РО 393/87. од 4. септембра 1987. године одбио стављени захтев. Утврдио је да је основна

организација 20. јануара 1985. године расписала оглас за извршиоца на пословима, односно радним задацима медицинског техничара са условима: медицински техничар општег смера са положеним стручним испитом. Решењем од 27. фебруара 1985. године одлучено је да се радни однос заснује са подносиоцем предлога на одређено време од шест месеци, уз образложење да нико од пријављених кандидата није испуњавао услове огласа. По истеку овог рока, предлагач је више пута заснивао радни однос на одређено време до 30 дана да би му оспореним решењем радни однос престао закључно са 25. јуном 1987. године. С обзиром на овако утврђено чињенично стање, првостепени суд је нашао да самоуправни права подносиоца предлога нису повређена. Наиме, он је радни однос засновао сходно члану 12. Закона о радним односима. Поменутом одредбом је предвиђено да ако се на конкурс, односно оглас не пријаве кандидати или се пријаве кандидати који не испуњавају услове за рад на одређеним пословима, односно радним задацима, радници у основној организацији могу из посредовање заједнице запошљавања одлучити да се за вршење тих послова и радних задатака заснује радни однос са радником који не испуњава све услове, али најдуже за шест месеци. Радни однос заснован са радником који не испуњава све тражене услове не може да прерасте у радни однос на неодређено време ни у случајевима када се радни однос продужава по истеку рока од шест месеци. Без новог конкурса, односно огласа, не може доћи до заснивања радног односа на неодређено време ни онда када радник у току трајања радног односа на одређено време испуни све потребне услове. Ово зато што их није испуњавао у моменту заснивања радног односа.

Суд удруженог рада Србије је одлуком II РО 5453/87. од 24. фебруара 1988. године одбио жалбу радника као неосновану и потврдио првостепену одлуку као правилну и закониту. Према члану 19, став 8. Закона о радним односима радник који је радни однос засновао на одређено време заснива радни однос на неодређено време, ако раднику кога је замењивао престане радни однос и кад привремено повећани обим рада постаје трајан, осим за послове и задатке при чијем вршењу радник има посебна овлашћења и одговорности. Наведеном одредбом није предвиђена могућност преображаја радног односа на одређено време у радни однос на неодређено време у случају када радник не испуњава све објављене услове. Другим речима, радни однос заснован у смислу члана 12. Закона о радним односима никада не може прерастати у радни однос на неодређено време. Ово без обзира на чињеницу колико је дуго трајао и колико је пута био продужаван. Зато је правилно првостепени суд применио материјално право када је одбио захтев радника за утврђивање радног односа на неодређено време и поништај решења о престанку радног односа.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Шапцу РО 393/87. од 4. септембра 1987. године и одлука Суда удруженог рада Србије II РО 5453/87. од 24. фебруара 1988. године.)

ПОЛ КАО УСЛОВ ЗА ЗАСНИВАЊЕ РАДНОГ ОДНОСА

Предлагач је у предлогу за покретање поступка навела да је основна организација расписала оглас ради заснивања радног односа са једним извршиоцем на пословима, односно радним задацима благајника — режисера. Условима огласа је тражен економски техничар — IV степен стручне спреме, једна година радног искуства на одговарајућим пословима и мушкарац са регулисаном војном обавезом. Подносилац предлога сматра да су наведеним условима лица женског пола доведена у неравноправан положај. Предложила је да суд удруженог рада закаже расправу, изведе потребне доказе и поништи поступак оглашавања, као и одлуку о избору кандидата донету по њему.

Основни суд удруженог рада у Чачку је одлуком РО 309/87. од 28. септембра 1987. године усвојио стављени захтев. Утврдио је да су радни-

ци основне организације усвојили Правилник о систематизацији послова и радних задатака и њиме предвидели послове благајника — режисера. Као услов за њихово обављање утврђен је економски техничар финансијског смера. Како је основна организација расписаним огласом тражила и мушкарца са регулисаном војном обавезом, објављени услови за заснивање радног односа нису у складу са самоуправним општим актом. Таквим поступањем организација је повредила одредбу члана 10, став 3. Закона о радним односима. Поменутом одредбом је предвиђено да конкурс, односно оглас садржи посебне услове који су самоуправним општим актом којим се уређује радни однос утврђени за рад на пословима, односно радним задацима за чије се вршење са радником заснива радни однос. Када ови услови нису истоветни, односно када текст огласа није у складу са самоуправним општим актом којим се уређује радни однос, постоји битна повреда поступка за избор пријављених кандидата. Она је такве природе да треба поништити не само одлуку о избору, већ и читав поступак јавног оглашавања.

Суд удруженог рада Србије је одлуком II РО 5733/87. од 21. марта 1988. године одбио жалбу основне организације као неосновану и потврдио првостепену одлуку као правилну и закониту. Пошао је од одредбе члана 167. Закона о удруженом раду према којој свако може слободно, равноправно и под једнаким условима, на начин одређен законом и самоуправним општим актом да заснује радни однос са радницима у основној организацији. У том смислу, лица мушког и женског пола су равноправна у поступку заснивања радног односа, осим уколико законом није друкчије одређено. Како закон не предвиђа да послове благајника — режисера могу обављати само мушкарци, то основна организација такав услов није могла тражити ни огласом. Штавише, чак и да је то било предвиђено самоуправним општим актом могло би се говорити о одредби која није у сагласности са чланом 154. Устава СФРЈ. Зато је правилно првостепени суд применио материјално право када је поништио одлуку о расписаном огласу и одлуку о избору кандидата донету по њему.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Чачку РО. 309/87. од 28. септембра 1987. године и одлука Суда удруженог рада Србије II РО 5733/87. од 21. марта 1988. године.)

Припремио Миодраг Васић

ОДЛУКЕ ОКРУЖНОГ СУДА У БЕОГРАДУ

АДМИНИСТРАТИВНО ИЗВРШЕЊЕ, НАСТАЛА ШТЕТА И ОДГОВОРНОСТ

У поступку пред општинским судом утврђено је да је тужени Општина спровео извршење одређеног решења и закључака о дозволи извршења исељењем тужиоцевих ствари из стана у одређеној улици на дан 18. XII 1980. године. Тужилац и његова супруга нису били присутни спровођењу извршења иако су о њему били уредно обавештени, па је стан отворен у њиховом одсуству, ствари изнете из стана и исељене у ходник зграде, због чега је дошло до делимичног нестанка ствари, а изврстан део ствари је оштећен.

Општински суд је закључио да је тужени делимично одговоран за насталу штету тужиоца јер постоји узрочна веза између радњи и пропусту туженог и штете настале за тужиоца, па је тужбени захтев делимично усвојен, што је прихватио и Окружни суд.

Закон о општем управном поступку регулисао је поступак административног извршења који се разликује од правила која важе за суд-